

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ser[m]ones de septe[m] viciis criminalib[us]
eoru[m]q[ue] remediis magistri Pauli Wan theosophi et
co[n]cionatoris Patauiensis eximii**

Wann, Paul

[Augsburg], 1517

VD16 W 1186

De comesatio[n]e viciosa Sermo. LXV.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30065

Primo em gula intellectū obnubilat. Nā ex
 immoderata z imoderata sūptioe z delectatiōe in
 cibis z potibz causat iordinatio rōnis: eo q p/
 bebentur turbat inferioribz corp'alibz p' fumositates
 do scilicet ciboz ad cerebz ascendētes z ipz cerebz p'ur/
 circa sp'itualia ebetudo sensus circa sp'itualia. Sic ecouerso ab
 stinēcia p'ferē sapie p'ceptioez: fm illud Eccl's. ij.
 Logitauī i corde meo abstrahere a vino carnē
 meā: vt aim meū trāsserē ad sapiāz. Un' Jhd.
 i. j. li. d. sū. bo. sic dē. Gule sacuritas nimia/aciē
 mentis obrundit/ingeniūqz euerrere soē. **S**e
 cūdo gula affectū deordiat. Soporē em guber
 nactō rōnis p' imoderatiā cibi z pot' affect' d'
 ordinat: z sic incepta lecticia seq' q est scda filia
 gule. Un' iij. Esdre. ij. Unū oēm mentē puer/
 g' i securitatē z iocūditatē. Et Bre. j. mo. diē.
 Pene sp' voluptas epulas comitat. Nā dū cor
 pus i refectionē delectatōe resoluit: cor ad iōne
 gaudiū relaxat. **T**ertio gula d'format x'bz
 dū em rō p'sopita x'ba nō ponderat: p'seqns est
 vt hō ad x'ba sup'flua dilabat. Et sic ponit scia
 filia. s. m'loquū. Un' Greg. i ome' de diuice
 epulone dē. Quid ē q i tormentis posit' lingua
 suā refrigerari postulat. nisi q is q iuiuādo d'
 loq'itate peccauerat: p' retributionē iusticiā in
 lingua atroci' ardebat. abūdate em i iuiuūis
 loq'itas solet. **Q**uarto gula exertioez a cruz
 debonctat. Nā ex defectu rōnis: seq' scurrilit'
 tas q est q'ra filia. i. iocularitas qdā i exertiozi
 bus gestibz: q ad risum mouere solet. pueniēs
 ex defectu rōnis: cur' est mēbra cōponere: q q/
 d' iocularitas ex defectu rōnis pueniēs. sic nō
 pōt cohibere x'ba: ita nō pōt cohibere ex'iores
 gest'. Sic g' p'z: q ex gula causat deordinatio
 rōnis/ affectiois/ locutiois/ z opatiois ex caus'
 pmissis. Dec' lā. Tho. ij. ij. q. cxlvij. art. vj. in
 cor. q. p' totū. Et his seq': q ex gula z ebrietate
 sequi p'nt oia p'ca: nō fm origine cause finalis
 s; fm r' motioez phibēt: qz bec duo p'ca. s. gu
 la z ebrietas remouēt phibēs. i. iudiciū rōnis
 p' qd hō a p'cō reuocat zc. **S**ecdo gula ex p'c'
 co: p'ozis q'ruoz mala facit

Immoderata: q est q'ra filia gule: fm Bre.
 Indigentia: in p'nti z i futuro xxxj. mo.
 Immiscetiaz: qz delicat' nō accēdit alioz
 vite carentia: sp'ualis z corp'al' (mifias
Primo gula ex p'c' co: p'is causat imdiciā. Et
 q'ruoz modis. v' q'ntū ad zup'ie ardore: vel
 q'ntū ad tentationē sive illusionē. vel q'ntū ad
 semis emissionē. vel q'ntū ad cibi sup'fluum
 onē. Licet em vomit' sit vtilis post sup'fluum
 comestionē. Et pōt pcurari vomit' absqz cul'
 pa de cōsilio medicū: in remediū alicui' lāguo/
 ris. tamē viciosum est q' aliqz huic necessitari
 se subdat p' immoderantiā cibi co: p'us. Nec
 sc'us Thomas vbi supra. **S**ecdo gula ex p'
 te co: p'is causat indigentia. Unde Prouer.
 xxi. Qui diligit epulas i egestate erit. scz in p'
 senti z i futuro. In p'nti: qz fm Aug. vbiqz

caro q'rie: refectionē inuenit defectōnē. Si ei hēat
 q z q'lia z q'ntū vlt. n' hz em venterē q possit i
 missa aut imitenda capere: aut deest ei annona
 aut saccus n' pōt eē absqz fame. Ille ei cui ex d'
 fecu famis fames nasci d'z: op'z eū ire spacia/
 tū: vt sic esurtat: z sic famē venat. In futuro eē
 erit i egestate: qd expe' ē d'ines epulo: z s'lt' fili'
 pdig': q dixit Luc. xv. Mlti mercenarij abun
 dat i domo p'ris mei pamb. ego aut' h' fame pe
 reo. i. penuria ois boni careo. **P**rimo vitas' co/
 gnitioe q ad rōnalē. Secdo bōitaf' dilectione q
 ad zup'isibile. **T**ertio maiestaf' venerationē q
 ad irascibile. **T**ertio gula causat immiam:
 de q hēm' em de diuice epulone Luc. xvj. vbi
 sup' illo x'bo: vt refrigeret lingua mē: qz cruci
 or i hac flāma: dē L'by. Nō ar qz d'ines erat roz
 qbat: s; qz mif' n' fuit. Et Bre. Nicen' dē. Qz
 d'ines n' fuit mif' paupis ad ianuā tacēt': cuz
 mia egeat n' exaudit. **Q**uarto gula v' abbre
 uiat v' tollit vitā. Un' Eccl'i. xxxvij. p'p' crapu/
 lā mlti obicē. q ar abstinēs ē ad iūct' vitā. v'ez
 nāe/ g'f' z gl'ie. Et L'by. de nocumēt' gule sic
 ait. Neqz ei aie solit: s; ēt ipi co: p' delictē s' nos
 ciue: eo q co: p' ex forti sit debile: ex agili g'ue/
 ex formoso deforme: ex sano egrorū: ex iuvene
 anti quū z veteranū: ex viuoz mortuū. **N**ota gula va
 gulositas inducit p'rios effect'. Nā vñ q'ite de
 lectationē inuenit tristitiā: aut ei carz bis q ap
 cit' effe'
 perit: tūc affligit: qz gula n' pōt satisfacere vt crus
 veller: aut abūdar in his q appetit. z tunc ma/
 gis affligit: qz n' hz em venterē q possit imissa aut
 imitenda cape z zsumere. Ex vtroqz igit' affli
 git' z tristitiā hz: sive deficiat: sive abūdet. Jcē
 cibo excessiue imissus dolore capiti inducit. nā
 venterē nimis p'lecto fumositates pessime gūan
 tur q caput grauāt: dolozes sequit' q totū bo
 minē vexat. Et h' e' maria fatuitas hoim: q p'
 p'et delectatōez vni' hore veline pari molestiā
 vni' diei sive hebdomadē. v' ēt qnqz rot' men
 sis: z aliqū rot' ep'is vite sue In sup' co: p' p'ri
 uaf' decore sive pulchritudis: dū nimis de ci/
 bo sumit qz digeri possit. **E**x p'missis g' parz
 q'ntū sit viciū gule delecta ndū. p'p' mala z p'ca
 p'missa: z p'ca alia i seq'ntibz fmōtibz dicenda.
 Ideo diabol' mltū tentat hoies ad gulā z vo/
 racitatē. Un' viciū gule i tentatiōe obrinet p'mū
 locū. Nā qz comedere z bibere sūt de nēcitate
 nāe. diabol' vbi laqueū tentatiōis abscondit vbi
 nēcitate eē cōg'fuit. Sic em p'mo de vicio gule
 p'mū hoies i paradiso tentauit. imo z vicit. Ben.
 iij. P'ca ē tentatio filioz isrl' i defro fuit de ci
 bo. Secdo de poen' Exo. xvj. z xvij. Volēs ēt dia
 bol' saluatorez exp'iri: p' ipm de gula q' alio vi
 cio tētauit. Mar. iij. Ita bodie mltos p' gulā
 p'mo tētat z tandē deicit in luxuriā z alia vicia
 vt patebit. Rogem' g' deū vt nos custodiat ne
 g'uemur crapula aut ebrietate. s; vt p' sobrieta
 tē capiam' eternā felicitatē Amen.
 De comestatiōe viciosa
 Sermo. LXV.

epu
 um?
 po/
 ad
 die
 vnu
 re de
 puz
 zc.
 eqrie
 nus.
 recelle
 sta
 obrie
 an
 N
 po: dubia
 q' sic a b' vici
 unde um gule
 ocric
 dicā
 nem
 aut
 oem
 abce
 mori
 udi/
 et an
 piat
 ebil/
 mare
 ac/
 die il
 par
 absti
 nēn
 liqz
 num
 ui si
 re: s;
 si ex
 Re
 Si
 mist
 itus
 a su
 Bles
 z fili
 ifere
 qdē
 mala
 j. f/
 a
 ia. f.
 ia. f.
 ia. f.

R

De comestione viciosa

Attendite ne for:

Ate grauentur corda vestra crapula et ebrietate. Lu. xxi. ¶ In precedenti ser. audi fuis que gula sic peccat: et qui mortale aut veniale. Sicut de quibus speciebus gula: et de filiabus eius. quod filie eius nascuntur ex prece aut ex prece corporis. Nunc cum sequitur videndum est de alijs malis gula: videlicet quibus modis perigat gulosum peccare in peccatis. Pro gratia Ave maria. Attendite ne forte etc. vbi s.

A ¶ In presenti ser. breuiter videndum est in peccatis: quod contingit hominibus peccare in comestione. Pro quo est aduertendum quod in multis modis homo peccare potest comedendo

- ¶ Si cibum sicut rorose (vix infra)
- ¶ Si in mensa respicit curiose
- ¶ Si cibum recipit sine debita modum obsequia vel imunde
- ¶ Si sumit cibum nimis excessiue
- ¶ Si appetit cibum nimis ardentem
- ¶ Si cibum parat aut parari facit nimis studiose
- ¶ Si cibum potest aut potest facit nimis superuiose
- ¶ Si cibum parat nimis preciose
- ¶ Si cibum que variose. i. nimis rari et solitum

¶ Pro quo peccat comedendo: si cibum sumit ruz morose. i. cum varijs scurrilicibus aut ipeis loquacibus: que contra miscent comestionebus ebrietatibus. Et ad hoc cauendum ordinauerunt sancti patres tenere silentium in mensa. Unde dicit Hugo in de disciplina religiosorum. Taciturnitas in epulis necessaria est quam lingua que ore peccat ad peccatum. peccat labijs cum per crapulam istam ad loquendum relaxat. prope rea diues que in terra loquaciter fuerat: in inferno posita lingua vehemens ardebat. Nec ibi. Contra nunc modernis temporibus in principibus que in fauces dapibus tantum aures pascentur roribus: vnde dicitur Beatus. i. appol. Et non solum hoc faciunt homines mundani et secularis: sed quod magis absurdum est amplius in hoc excessu dicit deo dicant sacerdotes: et regulares regulare vitam non obsequantes. vnde clare ostendit Hugo. ij. hb. de claustro aie tunc arguendo que in diuersa ferocula de regibus et principibus inuicem fabulantia que bus non cogitant. illos casus sepe defendunt et sibi dicitur. ille bui: ille alteri: pre defendendo. ex quibus sepe sequuntur lites et quereliones. Jo aplos. ij. ad Thes. ij. de rliby di. Denunciamus inquit et obsecramus domino Jesu vnde cum silentio opans panem suum quod quod maderet. Est tunc vix que in mensa que quibus que loquuntur meritoze et sine peccato. sicut edificatores aut correctores circum sedentium. Neque spiritus peccati mortale in mensa loquuntur iurilia: sicut vba ociosa et leuia. sicut tunc est mortale quibus vba talia sunt de bono re aut pro que nocumetum. sicut sunt detractores: eorum tumelic: suffragatores etc. vnde de bono blasphemie: aut de dicio sepeur: scribis vel defmiato ni aut prepro scrie maris ecclesie. et sic de alijs.

B ¶ Secundo de delinquit si in mensa respicit curiose. Deo cum comedendo debet in mensa oculos habere in

disciplina: vnde non videat quod quibus comedat aut bibat: aut quod quibus in mensa agat: vnde Hugo vbi s. Custodia inquit oculorum in epulas necessaria est. quod non decet ibi precipue vnde homo vagos habeat oculos. neque curiose et impudenter ea que circa alios agunt circumstrando perspicat: sed vnde potius dimissis luminibus ea tamen que sibi apposita sunt attendat. Nec ibi. Hoc est Sapiens inuit Prover. xxiij. di. Quia sedentis vnde comedas: diligenter attende de ea que sunt posita ante faciem tuam. cum tamen alimetur inuicaris: non alienum. Et contra quod faciunt que oculos suos in omne appositum stantur. In tantum est fastidium quod gurgilliones deueniunt: vnde nec comedere potest nec altit vnde: que pus vnum non vnde derunt. Et sic non solum vnde sed etiam oculi repleri que: vnde de Sen. de naturali. q. li. vij. Tales vnde dicit Sen. non sunt de cibis ore preter: oculi que sunt gustosi. ¶ Alij vero ad maiorem voluptatem faciunt cibos colorari: in vasis aureis et argenteis vna ministrari: colores vinorum ante oculos ostendi. Contra que dicit Prover. xxiij. Ne inuicaris vinum cum flauescit: cum splendet in vitro color eius. Ingrederis ei blande: sed in nouissimo mordebit vnde coluber. Non est sic intelligendum quod spiritus peccati coloris vnde attendere. quod aliqui que hoc faciunt ne vnde corrupto vel turbido non incidat in firmirate. sicut tunc est peccatum quod ad sola voluptatem hoc fit. Ita suo modo dicitur per de inspectione ciborum. ¶ Tertio de delinquit si cibum recipit ignominiose sine debita modum obseruancia et membrorum compositione: in mensa. Custodia est preter se in comestione vnde Hugo vbi s. non est negligenda: vnde vix in mensa nihil indetent aut in bonum agatur: nihil que strepitum aut tumultum: sed omnia membra cum modestia et tranquillitate prestant. Et contra quod dicitur faciunt que in comestione nec in mensa ita inoppositi sunt que alijs etiam que abominatiose faciunt. Nam vnde Hugo. Quidam cum ad edendum sederint. in quera quadam agitatoze et fusioe membrorum inceptant animi sui designat. caput erigunt: brachia extendant: manus in altum extendunt. vestes maculant: vnde de Egi. de regi. pn. li. ij. p. ij. c. xj. et non sine magis turpitudine que rotu epulibus absorpentur sint. Ingrete que dicitur conat: et gestus. per angustia anhelat: suspirant: oculi ac manibus circumferunt vel circumferunt: patet comminuit: vna in calices et chalice is fundunt: diu scos in guttu circumducunt: que quod primo gustare vnde lit dubitat et nesciunt. Nec omnia rasie Hugo vbi s. Sicut alij male morigerati tanquam bestie in uide comedunt: et cibum maculoferrant: sicut porci pedibus et ore cibo immerit se: vnde de os experientia. Talis est turpitudine corporalis licet de se non sit peccatum: peccatum tamen que ex iaduerentia et mentis inordinatoe delinquit per ea circa cibum. quod videt gulostas et in temperantie signum: si in comedendo habet abusus suum modum. Nam sicut de Hugo vbi s. cap. vlt. Aliqui dum comedunt scuellas eroncrare vnde lunt: et frustra carni facinora de scuellam mca salti supponunt: et ad de superis placentibus cibis. que remanserunt in pristinum statum reponunt. Alij

Dei disciplina diuina mensa

Silenti in mensa suadum

Obsequio mor suadum mensa

Moderate mensur comedum

Exemplum

Uterque gula

bibentes digitos poculis immergunt. alij vntros man? ad vestimenta sua detergentes: rursum ad cibaria redeunt. Alij cu digite piscant in scurella z sic man? abluentes venter replent. alij digitos lingunt: z sic de alijs. tales sepe alijs nauseam ingerunt: z occasio mltaz detractionu z turbationu existit. Quarto siqs cibum sumat nimis ex cessive: non tenes mensuram finem: sed more bestie se replet. z h e noctiuu corpus z aie: ve ostendit Egidius de regi. pnci. li. ij. p. ij. ca. xj. Nocet qd e anic: q: reddit ipam in parta. Nocet etia corpus q: ipedit digestionem debita. Si em cibum debeat bene digerit: oportet e esse proportionat? calori naturali. Et io si in tanta quantitate sumit q: calori naturali non distat: non bene digerit: nec debitu nutrimentu largit. Comedendu igit est sp? cu mensura z moderate: ve ho post cibum maxie ecclesiastic? apus sic legere vlt orare: ve docet Hieron. in epla qd ad ad Furia di. Lu comedis cogita q: tibi ilico legendu vlt oradu sit. Et iteru i epla ad Lera d in stitudo filie sic inq: Comedat ve sp? esuriant: et statim post cibum possit legere z psalere. Quasuis autem non eade sit mensura vni sic alteri: q: qd vni e nimiu: alteri vix sufficit. Atcu gnalis cultus beo hoi? p?uladu e. p? bono regimine sanitas? sue ac vilitate corporis z anie: q: semp? a comestione cesset cu aliquo fame siue desiderio cibi. Ceteru riu faciunt gulosi: q: non accedunt sanitati: s? sola delectatione cibi z por? q: cu delectatio modica e z parua valde: cu accingit lingua. sed maior aliquantulu cu accigit guttur: ve vult Arist. ij. eth. Prop?ea gulosi q: nimis auide z cu magna delectatione sumunt cibum: non mltu delectant? q: cibo diu i ore consistat: s? cupiunt q: cito ad guttur pueniat. Jo tales ve plim? cibum non masti cant. s? imasticati deglutunt. ex q: tunc sequit? q: cibum sic sumpt? non bene digerit: z p?sequens non solum ledit aia s? etia corpus. stomach? em non habentes ad masticaudu. z io qnto pl? z meli? cibum in ore masticat: tanto meli? cerei? partu digerit De istis gulosis delectatoz i cibo qreito recitat pho. ij. eth. z allegat Egid. d regi. pnci. li. j. p. ij. ca. xv. de qda noie Philosen? q: cu esset pulcherrim? orauit ve gurrerit? longi? gutture gruis fieret. No em orauit ve lingua ei? esset latic? oz lingua bouis: ve magis delectaret? gustu: s? ve gurrerit? fieret longi? gutture gruis: ve comededo z bibedo diu? delectaret? p? tacitum cibum z porus in gutture. Sumed? q: est cibum cu moderamine ve sup? z non tantu qntu quis appetit sed quartu honestati congruit. Qu? autem ex cessus cibi sit partu mortale vel no: patet in p?cedenti smone circa lras. A D M. Et bis q: p?z quo gulosi excedunt deseruientes deo suo. i. vntri. ad Philipe. ij. Quoz deus venter est Sup? quo dicit Alanus in de planctu: pfa. vi. Bene dicit venter deus gulosozu nimis z assiduo comedentiu. quia tota eorum aia siue in caritate laudis: sic i comestatoz z vntre? p?lo sic

D

Mode ranc z cu m?ura comed? dum est.

L

Exemplu

L

Uter de us gulo soz est

reclario nungaz z dissolutionu. Et sic ibi fit es rinuatio orationu ita hic detractionu z fabulatu. Ibi pmpetudo obsequioz. hic multitudine ministroru. ibi pcessioes deuore. hic choree z circunfones diabolice. Ibi saluatio sacerdotu dicit? Dns vobiscu: z ppl? rident? c?gratulatione. Et cu spiritu tuo: hic ad ingurgitadu muria exhortatio. Ibi dicit? Ire missa e. z dat? p?lo excessu licetia. hic dicit? Ire m?lo cuacuata e. z vasa vni n? s? exbauista. Sile de Hugo li. j. de clau. ase. Sed qd doledu e ve vlt Hugo. Et b?is Ber. i qda epla ad Buit. abbat? Hmoi? gule viciu n? solu ab?dant i laicis sed et i cleric? seclariu z religiosu: cu va r?is scurrilitatib? medactis: loq? cecarib? z ceteris leuitatib?. Quoz p?gite peccare si cibo accipiat nimis ardent? q: de Egidio? auditas de regi. pnci. vbi s. li. ij. p. ij. ca. xj. q: delinqt sumendit circa cibum si nimis ardent? sumat. Na h? v? de n? cibum v? solu nocet aie. co q: nimis ardent? sumet? cu rari? b?i s?it? gulosi z inreperant: s? et nocet corpus. Na cibum nimis audire sup? n? b?i masticat: z per p?ns min? digerit. ve sup?. Ordinauit ei n? aia? libu d?ere: ve p? eos e? b?i debite n?e? facit? p?su meret a calore naturali: z p?ns citi? pueret? i nutrimetu z i natura aliti. sic ligna mntura cu ca igne facit? igniunt? z i igne puerunt. huc aie ordin? n?e? n? suat sumet? cibum nimis auide. Et io docet Hugo vbi s. modu comededi dices li. j. de instructioe religiosoz. c. vl. Temperantia comedendi e in eo si ho tractum z no cu n? mia festinat?e comedat: z mensuram iuste n? cessat? qntu fieri potest teneat. Secro peccat? comededo: si cibo pparat? nimis studioso. studios? vbi de Egidio? vbi s. q: delinqt circa cibaria ras pparat? si nimis studios? sint parata. Etia in cibariis? nois? cibum lib? p? e? excess? si nimio studio q? vclit ea esse v?ada e. para Cui? dina benignitas z n?e? ei? m?stra largit? scorb?ib? ferela spargat z rot ferela coplae qbus digne humana p?erari deberet natura. qda em comedendi mensura excedit z studiose palata sua salsoz acumie seducunt: ve sepe er multu bibat z sepius sitire cogant? ve dr Alanus in de planctu: pfa. vj. Tales s?it? qui post v?ris repletoz z porus inebriatoz cu no s?it? riar nec esuriat: s?im? z esurite nouis? acur? spe ciebus excitat? rappis z fructib? ipulsant? ve sine mensura lineas portiois i infinitu extendat? Tales sunt qbus no sufficit?e fructus arboru: no genera leguminu: non radices herbaru: no pisces maris: no aues celi n? bestie terre. sed q in ter pigmetra parant? aromata: nutriunt? altitia capiti? obesa: q studioso parat? z laurep cocos eliquat. vno p?rudie z colat? alt? p?rudie z p?ficie subaz? ite i actis: nam mntat in arte: ve saturitas transeat in esurite: z reuocet appetitu ad irritand? gula: no ad sustentadu nam. ad audire? rare? explenda: no ad necessitate? supplenda: ve dicit Innoc. de vili. p. di. h?ia. Et Hugo de discip? plina. c. vl. dr. Quidam s?it? q in pparad?is cibis nimiu studi? adbibent? finit? deoctionu gene

F

S

De li d?i
caplin?
di lune
mensa
...
L
Obfuan
rio. moz
fuado di
mensa,
...
L
Uter de
us gulo
soz est

ra excoģtates. mō mollis mō dura. mō frigi/ da. mō calida. mō cocta. mō alla deſiderat. z tā ta ſollicitudie pparant; vt deuoꝝ iā q̄tuoꝝ aut q̄nq̄ ſercul p̄ma n̄ ipediāt nouiſſima. Qd̄ z beu inuenit in oi ſtatu; vtz ſpūali z ſeclari: ita vt maior adhibeat ap̄d p̄ncipes ſeclares et ſpūales: ap̄d p̄latos z barones; z ſic de alijs i ſupioritate p̄ſtitut; diligētia de p̄paradis ci/ bis q̄ de dirigēdis bñ regēdis ſubieci. Ma/ toꝝ et q̄nq̄ comoueat t̄es ira ſi vn̄ eis cib̄ ad volūtatē n̄ pparat q̄ ſi ſibi ſubieci grauent et dep̄dant. aut aliq̄s eoz i graue crimē labat. Et ſic q̄d aliō dicere poſſum; q̄ vn̄ z gula: ſu/ pbia z auaricia: expellētes deū dñent i p̄ſcia.

Nimia ¶ Sēprio delinq̄t circa comeſatoꝝ ſi cib̄ p̄diat ſūpꝛuoſi nimis ſūpꝛuoſe. Sūt ei q̄dā q̄ nihil comedūt taſi p̄di niſi p̄ditū ſalfamēto z pipe: croco et zinzibere: endo ai/ aut aliq̄ alia nobili p̄dimētoꝝ ſpecie. et h̄ ſi ye bos vitā ſatiffiat n̄e. ſz vt nouellis p̄dimēt; maḡ puo cent ad eſuriē: z vt deleceſt pl̄ comedere: vt de clarat B̄c. i ſuo apoll. di. q̄ palatū nouel/ ſe/ ducti p̄dimēt; z diſueſcit p̄ſucta. T̄es vt dicitur bit Hugo de diſciplia mō pipe: mō oleo: mō ci/ mino: mō ſale p̄dita: fm̄ p̄ſuetudinē p̄gnātiū m̄k̄ez. deſiderat. mō cibos baptizādo in pipe: mō p̄ditos cinomomo z pigm̄toꝝ puluere. mō colorando croco. p̄ ocl̄oz delectatiōe J̄pa ei q̄/ licas rex. vt ait B̄c. vbi ſ. r̄ca cura p̄curat vt n̄ min̄ aſpect̄ q̄ guſt̄ deleceſt. vt cū iā ſtoma/ ch̄ crebris fructib; ipletū ſe iudicer nec tñ curi oſtas ſariat. ſz dñ ocl̄i colorib; palatū ſopoz/ bus illiciuat: ſi elix̄ ſtoma/ ch̄ cui nec colores lu/ cēt: nec ſapores demulcēt: dñ oia ſuſcipe cogit

P̄cioſa ¶ opp̄ſ maḡ obzuit q̄ ſficiat. Nec ille. ¶ De ca/ patio ai/ ſe. Quidā ei n̄ niſi p̄cioſa magno labore q̄ſita māducare volūt: z totā ſuā ſubam q̄ſi i empei one p̄cioſoz comedibiliū expēdūt. mō q̄rētes aerea vt auces ſiluſtres: mō aquea: vt nobiles piſces: mō terrea: vt ferinas carnes. Et ſic per oia diſcurrūt elemēta: vt p̄cioſ ſercul eoz ven tres repleant; vt vlt̄ Iuuenal. li. iij. ſaturnal. Sic q̄ p̄ oia elemēta p̄rer elemētū ignis q̄rūt p̄ cioſa cibaria. z q̄nto ſc̄ carioza tāto eſtimāt me/ lioza. Vidēt ar̄ p̄ nām eē q̄ p̄ vn̄ vēris adī p̄ciōz nemoz z ſiluar; terraz aēris z aq̄rū opoz; fieri pluſtratiōe: cū ceſa aialia in vno loco ſua q̄rūt alimēta: vt oñdit Sen. i q̄dā epi/ ſtola. Taur̄ ei p̄ paucaſſimoz iugez ſpacia ſe/ implet. vna ſilua pl̄bo elephantiū ſufficit. hō ſo ſra paſcit z mar. Verūt n̄ fames veneris maḡ p̄ſtat: ſz ambitio. Et iij. declamatiōnū de Quicq̄d auitū volitat: q̄q̄d piſciū narat: q̄q̄d ſeraz diſcurrūt: torū i n̄ ſis vērib; ſepelit. Sz nec ſo guloliſ q̄rūt elemētū vtz ignis deſici at: reſuat eis p̄ futuro ignis iſernal. De h̄ auz

Exēplū diam̄ ep̄m̄ ſribile q̄d refert Vincē. i Spe. hiſt. li. xxx. c. ix. cōputādo ploḡū p̄ p̄mo li. alias tūc p̄oſt li. xxx. ca. ix. de q̄dā nouicio cui ſecū Bñ dice; p̄ viſū oñdit ecratiōes demonū. z tādē vir

ginē Mariā i medio ſerōz: tandē p̄ argeli du/ cr̄ē ad padilū. poſtea ad loca iſernalia. vbi vi/ dit hoīem ſedentē i cathedra: añ quē ſtabāt q̄ pulere ſemie q̄ tenebāt cereos ardētes q̄s im/ pingebāt i facie ei; z i os. z retrabebāt. Et ſiſt ardētes trahēbāt p̄ ei; i anea. z ſp̄ h̄c penā pa/ tiebat. Sic hō ait (angel) amic; fuit carni ſue z aie inimic; guloli; z luxurioli; quē maligni ſpūs i ſpecte m̄k̄ez ſic puniūt. Punient ēē gu/ loſi p̄ famē z ſitim iſſeſſabile. Un̄ Aug. Jbi erit ſit; ſine exticōe. L̄m̄ de diuine epulone. Luc. xv. i. i. illō Sap. xj. Per q̄ q̄s peccat p̄ h̄c et torq̄t. ¶ Aliō exm̄ habem; de q̄dā viro ſeclari: q̄ fuit valde honorat; i ſeclō. et m̄k̄ū deliq̄e in/ glia m̄d̄: in gula: i luxuria z vantis ſolacijs h̄/ m̄di. Hūc vidit q̄dā deuot; d̄duci i iſernū. Et ecce p̄nceps demonū ſurgēs de cathedra ſua z occurrēs ei: collocauit eū in ip̄a di. Sede h̄ p̄ honore quē habuiſti i ſeclō. Erat autē cathedra tota ignea. Tūc oblat; ē i in vaſe pot; amarif ſim; ſerid; z imūd; z coact; ē libere a dicētib; Bibe h̄ loco potū delectabiliū q̄s habuiſti in ſeclō. Et poſtea duo d̄m̄ōes aſtiterē cū rub iſuf ſlātes i aurib; ei; z exibat flāma ignea per au/ res/ ocl̄os/ nares z cēros meat; zc. Sic q̄ dixi quō guloli; q̄rūt p̄ elemēta aēz/ aq̄ z t̄re delecta/ bilia ſibi q̄ ad cibū. ſz ignis eis reſuat i iſerno ¶ Sz di. q̄s. Et q̄ coſc̄it q̄ hō ſe peccat eopā do cibos p̄cioſos: R̄n̄ breuit̄ ex h̄ q̄ nām vi/ det p̄ eiboz p̄cioſitatē puocare appetitū iā ſa/ tiatū z elcaz varietatē. Nā beſtie comedendo replere n̄llo mō volūt pl̄ ſumere: nec vberib; p̄t adduci. Et iō pl̄q̄ beſtiales vident; q̄ p̄ ei/ bi z pot; ſufficiētā p̄curā ſibi icitāmetā guſt; ad pl̄ comedēdū zc. vt bñ oñdit Chyſ. ſuper Mar. di. i q̄dā home. Deſitoꝝ i q̄ruidēſ irrō/ naliū; q̄ guler comeditiōis d̄ſiderio capiūt. illa ei nihil vlera necitatē exq̄rūt: iſti ar̄ irrōnabiles effecti moderatiōe t̄m̄ōs excedūt. Q̄nto nobi/ lioz his aſin; q̄nto nobilioz canis. Singl; eſū boz ſi māducare oꝝreāt t̄m̄ō ſufficiētē ſue nouit; z vltra nō p̄gredit; etiāſi ſine decēſilia cogētes. Sed hō iā plene ſaturat; ex ſolo cibi/ aspectu deleceſt z vltra ſumit. vlt̄ q̄nq̄ vno ver/ bo iſtigat; ſic factū ſepe/ alſ̄ alceꝝ puocās Et ce q̄bon; moſell; comedē. Et ſi d̄: ſaturatus ſū. r̄ndēt quō pores denegare zc. Tal̄ gurgu/ lio fuit Ariſtipp; q̄ vnā p̄dicē iuſſit emi p̄ q̄m; q̄gita drachmis. L̄ulp̄atē q̄dā ait: Si h̄ pec/ catū eēt n̄ agerēt i feſt; deoz vtz guloliſ. vt bñ i vit; p̄hoꝝ. c. xxx. Tal̄ ēē fuit Vitell; i pa/ tor. q̄ toti; maieſtat; oblit; cōſuſſimis come/ ſatōib; iſtiabat. Qui ēē cenā hūc i q̄ duomilia electoz piſciū z ſepē milia auitū appoſita ſc̄tā dē hoſtes cū repleſt; q̄ſi c̄briū iuenerūt: z i me/ dio vrbis occideſt. Roma ei; edacitate deſere/ rat vt ait Egeſippus li. iij. Coſilia voraz ſuit Sardin apall; rex aſitroz: q̄ m̄ m̄k̄eres m̄/ nēs arma nō accepit. nec ad venatōz exiuit; ſz

Exēplū

R

Nora guloliſ beſtias d̄ ceteroz

Exēplū

Exēplū

Z retraber/ cia a n̄/ mia p̄ci/ ſtare ci/ borum

Exēplū

M Raritas eiboz v/ tāda eſt

crapule defuit. In cuius sepulchro p[ro]p[ter] mor-
te sepru[m] fuit. Tara habeo q[ui]nta comedebat z b[er]o
bebata: vt de Eustraco .j. l. c. 5. di. S[er]mo ne
aliq[ui]d r[ati]o[n]e a nimia p[er]iositate ciboz: R[ati]o
q[ui] p[er]ta s[er]u[er]e talia. P[ro] delectat[i]o[n]is p[er]itas z r[ati]o
concededi breuitas: q[ui] delectat[i]o q[ui] ad gustu[m] v[er]e
est laetudinis duoz digitor[um] i[n] ligua z i[n] faucib[us]:
vt de Al[ex]andro. Et hac p[re]e ciboz tr[an]s[er]it q[ui]ntu[m]q[ue]
sit p[er]iosus no[n] p[er] delectat[i]o[n]e q[ui] faba/furfur/leus
vel p[er] h[er]e legum[en]e. Jo[ann]e vt de Hugo li. ij. de clau-
au[er]e. No[n] incogruu[m] causari solent q[ui]da[m] secl[ar]es q[ui]
tor z r[ati]o diuers[im]o v[er]ant p[er]iosis cibarijs. z q[ui] tam
magno labore p[er]fici[er]e r[ati]o[n]e glori[er]e. S[er]mo
retrahere d[icitur] ciboz p[er]iosoz exiit[us] z feditas.
vt b[er]o norat Hiero. z Seneca. i. q[ui]da[m] epla di. Vis
ciboz voluptate p[er]tinere/exiit[us] expectat[i]o: q[ui] i pu-
redine terminat. bl[an]dim[en]ta em gule stercozu[m]
fere p[er]denant. null[us] em asial[is] sterco post cibum
p[er]sumptu[m] fecid[us] e regularit[er] q[ui] boijs. Et q[ui]nto
cib[us] fuit p[er]iosoz: r[ati]o sterco fecid[us]. T[er]tio
retrahere d[icitur] pena guloz futura i[n]fernal[is]. v[er]z d[icitur]
diuice epulone. Lu. xvj. q[ui] v[er]z r[ati]o e nisi q[ui]s pe-
nitent[er]e: q[ui] nemo ei[us] acerbitate p[er] delectat[i]o[n]e gu-
stus sufficere explicare: v[er]z s[er]mo p[er] epla. Qu[ar]-
to retrahere d[icitur] vita antiq[ui]z p[er]ncipiu[m]. Na[m] refert
Ueger[us] lib. iij. de remilit[ar]i. q[ui] Alex[ander]. monarcha
rota[m] mudi i[n] itinere ambulans pane vesci solit[us]
erat. Et legit[ur] q[ui] Laco p[er]sul roman[us] p[er]ce[us] fuit
ser eode[m] vino q[ui] remiges z sui nauigantes v[er]-
bant. S[er]mo sibi narrat d[icitur] mirabili p[er]tinencia z fru-
galitate sub Marco stauro. de q[ui] d[icitur] q[ui] cu[m] esset
arbor pomifera circa exercitu[m]: postera die inea
cris fructib[us] e relicta. Si igit[ur] r[ati]o p[er]ncipes r[ati]o
exercit[us] delicat[er]e nutrit[ur] / militis fuerit i[n] come-
dedo p[er]tinencia[m] sol[us] p[er] epali gl[ori]a militates:
q[ui]ro mag[is] ch[ri]stiani boies debet esse p[er]tinencia. q[ui]
sciut quos ex comestio[n]e ceciderit p[er]ni pareres:
z quos ex gula p[er]nit malit[er] oes boies. S[er]mo heu
ch[ri]stiani s[er]mone voacitozes q[ui] thurei/gentiles z iudei
v[er]z ad sensu[m]. Nono z vltio comestio[n]e e vici-
tatis oia si cib[us] q[ui]at r[ati]o[n]e. i. si q[ui]ant[ur] cibi nimis ra-
ciboz v[er]i z i[n]soliti ad sumeddu[m]. t[er]c[us] em no[n] est sine culpa
tada est S[er]mo em q[ui]da[m] q[ui] delectant[ur] i[n] nouitate z p[er]mitit[ur]
fructu[m]: etia[m] an[te] ad mediu[m] maturitatis p[er]-
nerit: z ad esum sibi p[er]curat. Alij fruges arboz
z subriles radices herbar[um]: z ex eis noua z inso-
lita pulm[en]ta ordinar[unt]. q[ui]s arguit Hugo de ist[is]
r[ati]o[n]e religioz. c. vl. Nec sol[us] h[er]m[us] nouit[ur]
est i[n] secl[ar]ib[us]: imo i[n] q[ui]busda[m] eccl[esi]astice z religio-
sio: de q[ui]b[us] Hugo vbi s[er]mo p[er] longu[m] scribit: z exes
sua r[ati]o rep[er]dit. q[ui] ad p[er]ns adducere no[n] curo
U[bi] de Hugo in[ter] cetera. Quis dicere sufficere q[ui]
modis sola oua v[er]ant: q[ui]nto studio euerunt/
subuertunt/Atquant/colant/durant. nuc q[ui]des
friga/nuc assa/nuc decocta/nuc farsa/nuc mi-
xum/nuc sigillat[ur]. Ad q[ui]da[m] hec oia nisi ve soli fa-
stidio p[er]sular. S[er]mo aliq[ui] oleo z burpro nolunt
v[er]sa: z q[ui]nto nouos z i[n]solitos fructu[m] z succo-
ru[m] cibos. De q[ui]b[us] Hiero. ad Neperianu[m] ait. q[ui]
ra[m] p[er]tinencia cis modicum p[er]ficiat. Quid p[er]dest

oleo no[n] vescit: z t[er]m molestias z q[ui]da[m] difficultas
res ciboz q[ui]rere: caricas: piper: nucce: palmaz
fruce: simila: mel: rota hozoz cultura v[er]at:
vt cibario pane si vescant. Et cu[m] des delicias
secamur a reg[is] celoz excludimur. z sic de alijs
Implorem[us] q[ui] dei bonitate z misericordias vt nos
adiuet ad vincendu[m] gula: ne ad cor maloz p[er]-
cula labamur: z tade a reg[is] dei excludamur zc.

De nocum[en]e gule siue viciose co-
mestio[n]is Sermo LXVI.

Atrendite ne for-
te grauent[ur] corda v[er]a crapula z ebrie-
tate. Lu. xxi. In p[re]cedenti s[er]mone au-
disti noue modos comestio[n]is viciose: q[ui]b[us] v[er]-
bo cib[us] aut potu[m] sumedo peccat. Nuc p[er] v[er]-
dendu[m] e q[ui] mala sequit[ur] hoi ex h[er]m[us]i crapula s[er]-
ue comestio[n]e viciose. Et q[ui]s d[icitur] mal[us] gule siue
crapule aliq[ui]d sup[er] dixerit ser. lxiij. P[er] d[icitur] v[er]-
quos gula i[n]fert hoi nocum[en]ta ex p[re] m[er]it[is] z cor-
por[is]: cu[m] adhuc de ill[is] l[et]i[er]i z p[er]iculari[er] dicere in-
redo: vt r[ati]o diligenti[er] valeam[us] viciu[m] gule d[el]i-
nare. P[ro] gra[m] huc maria. Attredite ne for-
te zc. vbi s[er]mo. Quis docet. m[er]ita ponat z enu-
merant mala z nocum[en]ta gule: cu[m] ex illis aliq[ui]
dicere cogitauit: angendo etia[m] ea de quib[us] sup[er]
dixi s[er]mone. lxiij. Et sunt illa

- 1. Ledit corpus
- 2. Auger zcupiscencia
- 3. Perdit sapientia
- 4. Odit innocentia
- 5. Facit displicencia
- 6. Inducit paup[er]tate siue indit gentiam
- 7. Facit violentiam
- 8. Rodit p[er]sentia
- 9. Ledit claudic patriam

Pro gula ledit corp[us] vt in p[re] sup[er] r[ati]o[n]e est
ser. lxiij. Q[ui] si sic d[icitur] Ar[istote]l[is]. in d[icitur] vegetabilib[us]
plant[is]. arbozes q[ui] i[n] plenilunio i[n]serunt siue pla-
tant[ur]. p[er]ducit fruce p[er]uertos z cito p[er]uerten-
tes. p[er] humore nimiu[m]: q[ui] plena luna in eis au-
gmetat. Per luna aut[em] q[ui] e mutabil[is] z m[er]it[is] aq[ui] i[n]
e elligit v[er]ris i[n]glumies: q[ui] gaudet mutatio[n]e ex
variat[i]o[n]e escar[um]. z e seneina z m[er]it[is] h[er]editatu[m] cra-
puloz. In r[ati]o igit[ur] plenilunio si q[ui] arbozes pla-
tant. i. si corpa nra nutriunt v[er]f[er]e gnant[ur] pu-
eridi fruce ozunt[ur]: q[ui] ad l[et]am ex talib[us] debiles
i[n]fantes nascunt[ur] z gues i[n]firmatates ex sup[er]flu-
tate comestio[n]is gnant[ur]: v[er]z vlcera: apostema:
ta: scabies: z alia puerida diuoz mebzoz gnant[ur]
vt ait Seneca. M[er]ita inq[ui]t fercula multos mor-
bos fecere. Et p[er]firmat ex septura Eccl[esi]e. xxxvij.
In m[er]itis escis erit i[n]firmas. Et de guloso d[icitur]
Job. xx. Lu[m]in[us] faciat fuerit arrabit. estuabit zois
dolor irruet sup[er] eu[m]. Et itez Eccl[esi]e. xxxj. Vigilia
cholera z torura v[er]o i[n]fructo. i. hoi q[ui] est sine
frugalitate cibi z pot[us] parcitate. Na[m] sup[er]flua
comestio aufert somni dulcedine: plongat i[n]fir

plunā i/ celligif v[er]ris in glumies.

Exempla

Exempla

R

Nota gulosos bestias d[icitur] c[er]uicos

Exempla

Exempla